

Kirje

2.10.2023

VN/32537/2022
VN/32537/2022-TEM-20

Vastaanottajan tiedot. Rivinvaihto enterillä.

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto VA digihankkeen alaisen Yritysjaoston raporttiluonnokseen

Valtiovarainministeriön valtionavustushankkeen tavoitteena on digitalisoida valtionavustusten myöntämismenettely (myöh. VA-digi). Hankkeen asettaman yritysjaoston tehtävänä on ollut

1. laatia kartoitus yrityksille myönnettävien valtionavustusten muodostamasta kokonaisuudesta;
2. selvittää erityiskysymyksiä; jotka koskevat yrityksille myönnettäviä valtionavustuksia ja niihin liittyviä käytäntöjä ja jotka pitää ottaa huomioon valtionavustustoiminnan tietovarantoa valmisteltaessa;
3. osallistua valtionavustustoiminnan yhteisen toimintamallin ja sitä tukevien digitaalisten palvelujen ketterään ja käyttäjälähtöiseen kehittämiseen tuottamalla ratkaisuehdotuksia erityisesti yrityksille myönnettäviin valtionavustuksiin liittyvistä kysymyksistä;
4. selvittää, mitä pohjatietoja yrityksistä voitaisiin tuottaa valtionavustusasioden käsittelyyn automaattisesti ja miten valtionapuviranomaisten pitäisi ottaa pohjatiedot huomioon valtionavustustoiminnassaan sekä;
5. selvittää mahdollisuudet kehittää ja yhdenmukaistaa valtionapuviranomaisten käytäntöjä, jotka liittyvät yrityksille myönnettäviin valtionavustuksiin ja laatia asiaa koskeva esitys.

Yritysjaosto on pyytänyt 8.9.2023 lausuntoa loppuraporttiinsa, minkä on tarkoitus valmistua 30.10.2023 mennessä. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että loppuraportin kuvauksia tulee vielä täsmentää ja arvioida uudelleen niiden vaikutukset kehittämisehdotuksiin. TEM esittää lausuntoon seuraavat huomiot.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä kehityssuuntaa, että valtionavustusprosessia pyritään soveltuvin osin yhtenäistämään sekä digitalisoimaan. Valtionavustuslaki on edelleen perusteltu nimenomaan yleisenä menettelytapalakina koskien yksittäisten avustusten myöntämistä ja maksamista. VA-digijärjestelmä soveltuu ensisijaisesti ei-taloudelliseen toimintaan myönnettävien yleisavustusten myöntämiseen. Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi, että nykyiset valtionavustuslain 7 §:n 1 mom. sisältämät yleiset hakijakohtaiset edellytykset ovat edelleen hyviä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Kokonaisrahoitus

Raporttiluonnoksessa esitetty tarkennustarve koskien hankkeen kokonaisrahoitusta on tarpeellinen. Tukia ei voi myöntää samoihin kustannuksiin. Tukiviranomaisen tulee avustusta myöntäessään kysyä hakijalta mitä muita tukia se on saanut tai hakenut hankkeelle. Kokonaisrahoitusta koskeva asia on hyvä tarkentaa.

Raportointivaatimukset tuen määrään perustuen

Raporttiluonnoksessa on tuotu esille, että valtionavustuksen käytön raportointiin liittyvät vaatimukset voisivat vaihdella tuen määrään perusteella. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että hallinnollisen taakan vähentämistä koskeva muutos voi toisaalta tarkoittaa väärinkäytösriskin suurenemista. Tämä voisi johtaa valvonnan lisäämiseen.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastoissa osarahoitettavien tukien raportointivaatimukset perustuvat valtaosin EU-säädöksiin ja Euroopan komission hyväksymään ohjelmaan. Raportointivaatimuksia ei ole nykyisin eriytetty tuen määrään perusteella rahastojen toimeenpanoon sovellettavissa EU-säädöksissä. EU-rahastoissa käytetään kuitenkin laajasti niin kutsuttuja yksinkertaistettuja kustannusmalleja, mikä on vähentänyt merkittävästi hankkeista aiheutuviin tosiasiallisiin kustannuksiin liittyvää raportointia ja siirtänyt hankkeiden seurannan painopistettä enemmän sisällölliseen toteutumiseen sekä hankkeissa aikaansaataviin tuotoksiin ja tuloksiin. EU-raportointivaatimet on hyvä ottaa huomioon jatkovalmistelussa.

EU valtioneuvoston päätösten huomiointi

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) kannattaa loppuraportin ehdotusta sisällyttää valtionavustuslakiin selventäviä ja informatiivisia viittauksia EU:n valtioneuvoston päätöksiin. Valtionavustuslaki on yleinen menettelytapalaki ja siihen sisällytetyt viittaukset lisäävät valtioneuvoston päätösten tunnettuutta ja varmistavat osaltaan niiden noudattamista.

Ministeriö pitää myönteisenä ehdotusta, jonka mukaan valtionavustuslaissa erotetaan toisistaan taloudelliseen ja ei-taloudelliseen toimintaan myönnettävien ja maksettavien tukien erilaiset menettelytavat koskien yksittäisiä päätöksiä. EU:n valtioneuvoston päätöksiä sovelletaan vain tilanteissa, kun tuki kohdennetaan taloudelliseen toimintaan. Ministeriön näkökulmasta valtionavustuslaissa olisi perusteltua viitata yleisesti tähän peruslähtökohtaan. Tällainen viittaus toimisi osaltaan herätteenä sille, että tukea myöntävä viranomainen osaa huomioida valtioneuvoston päätökset varhaisessa vaiheessa tukiohjelmaa tai yksittäistä tukea valmisteltaessa. Käytännössä valtionavustuksia myönnetään myös toimijoille, jotka harjoittavat sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa. Tällaisissa tilanteissa tuensaajan on eriytettävä kirjanpitoaan, jotta varmistetaan, että tukea ei valu ei-taloudellista toiminnasta taloudelliseen toimintaan EU:n valtioneuvoston päätösten vastaisella tavalla.

Asian jatkovalmistelun yhteydessä tulee huomioida, että TEM:ssä on käynnissä säädöshanke koskien EU:n valtioneuvoston päätösten vastaisen tukien takaisinperintää. Säädöshankkeen taustalla olevan työryhmän toimikausi päättyy marraskuussa 2023. Säädöshankkeen tavoitteena on antaa kansallista sääntelyä sen varmistamiseksi, että kansalliset viranomaiset voivat panna täytäntöön EU-oikeudesta nousevan vaatimuksen valtioneuvoston päätösten vastaisen tukien takaisinperinnästä, vaikka asiasta ei olisi komission takaisinperintäpäätöstä. Hankkeessa annetaan kansallinen säädös, joka on tarpeen EU-oikeudesta tulevien velvollisuuksien selventämiseksi ja toimivaltaisten viranomaisten nimeämiseksi. Hankkeen yhteydessä on identifioitu tarpeita muuttaa myös valtionavustuslakia EU-oikeuden tehokkaan täytäntöönpanon turvaamiseksi.

Hyvän tuen edellytykset koskien taloudelliseen toimintaan myönnettäviä tukia

Raportissa ehdotetaan taloudellista toimintaa koskevien ns. hyvän tuen edellytysten siirtämistä osaksi valtionavustuslakia. Hyvän tuen edellytyksistä säädetään taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetussa laissa (429/2016, myöh. TT-tukilaki).

Raporttiluonnoksessa viitattu yritystukien yleisistä ehdoista annettu laki (786/1997) on kumottu vuonna 2016. Tilalle tulleesta TT-tukilaista poistettiin menettelytapoja koskevat asiat.

Työ- ja elinkeinoministeriö tuo lausunnossaan esille, että TT-tukilaille on eri soveltamisala kuin valtionavustuslailla. TT-tukilakia sovelletaan valtion tukiviranomaisen myöntäessä sellaista tukea taloudelliseen toimintaan, joka täyttää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan valtiontuen edellytykset, jollei muussa laissa toisin säädetä. Lakia ei sovelleta myönnettäessä maa- ja metsätalouden alkutuotantoa eikä kalataloutta koskevaa tukea. Tuella tarkoitetaan taloudelliseen toimintaan myönnettävää avustusta ja korkotukea sekä sellaista lainaa, takaus- ta, takuuta, oman pääoman ehtoista rahoitusta, verotukea ja muuta järjestelyä, johon sisältyy taloudellista etua ja joka myönnetään tukiohjelman mukaisesti tai tukiohjelman ulkopuolisena yksittäisenä tukena.

Laissa taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleiset edellytykset (429/2016, 3-5 §) (myöh. TT-tukilaki) eivät ole ristiriidassa valtionavustuslain 7 § 1 mom. kanssa. TT-tukilaki sisältää erityissääntelyä taloudelliseen toimintaan myönnettävien tukiohjelmien ja tukiohjelman ulkopuolisten tukien (3 ja 5 §) ja lisäksi hakijakohtaisten (4 §) tukien edellytyksistä. Säädökset ovat edelleen tarpeellisia. Molempien lakien sisältämät edellytykset ovat ehdottomia toisin kuin raporttiluonnoksessa todetaan. TT-tukilain sisältämät hyvän tuen edellytykset ovat erityissääntelyä suhteessa yleisen valtionavustuslain 7 §:n 1 mom. mukaisiin avustuksiin koskeviin yleisiin edellytyksiin. Raporttiluonnoksessa esitetty päätelmä siitä, että päällekkäiset tuet vähenevät, kun taloudelliseen toimintaan myönnettyjen tukien yleiset edellytykset siirrettäisiin valtionavustuslakiin, ei ole syy-seuraussuhteeltaan validi päätelmä.

TT-tukilain sisältönä on taloudellisen toiminnan tukia koskevat hyvän tuen edellytykset (3-5 §), yritystukineuvottelukunta (6 §) ja lausuntomenettelyt EU valtiontuen mukaisuudesta ja mitä menettelytapaa noudatetaan sekä ex ante arviointi hyvän tuen edellytysten täyttymisestä (7 §). Valtionavustuslaki on yleinen menettelytapalaki, jota sovelletaan avustuksiin. Hyvän tuen edellytysten sisältö on kuvattu lain esitöissä (HE 22/2106) ja niiden tarkennukset sisältyvät yritystukineuvottelukunnan lausuntopyyntöohjeeseen, joita yritysjaoston raportti ei ole ottanut huomioon. Hyvän tuen edellytysten tarkoituksena on varmistaa yritystukien vaikuttavuus ja tehokas kohdentuminen, mikä mahdollistaa yritysrakenteiden ja yritysten uudistuminen. Nämä näkökulmat eivät sisälly valtionavustuslakiin.

TT-tukilain 3 § mukaan taloudelliseen tavoitteeseen voi myöntää tukia vain taloudellisten toimintaedellytysten parantamiseen, ei varsinaiseen toimintaan (pl. erityiset syyt tilapäisesti äkillisissä, ennakkoimattomissa ja merkittävässä tilanteissa vrt. koronakriisi ja valmiuslain käyttöönotto). Tukien tulee korjata markkinapuutetta, jollainen voi olla rahoitusrajoite tai ulkoisvaikutus. Tuilla voi olla myös yhteiskunnallinen tavoite, jollaisivat ovat huoltovarmuus, eriarvoistumisen ehkäiseminen tai korkealaatuinen elinympäristö tai joku muu hallitusohjelmassa määritelty tavoite. Lisäksi tukien tulee olla tarkoituksenmukaisia, kustannustehokkaita keinoja ja niiden kilpailuvaikutusten tulee olla mahdollisimman vähäisiä. Tukiohjelmien tulee olla määräaikaista ja kriteerien tulee edistää kannustavaa vaikutusta. 3 §:n mukaiset kriteerit koskevat tukiohjelmien valmistelua. Edellytykset tulee kuvata etukäteen kaikista tukiohjelmista ml. lakia alemman tasoiset asetukset ja ohjeistukset.

TT-tukilain 4 §:n mukaan tukiviranomaisen on yksittäisen tukipäätöksen yhteydessä selvitettävä tuettavaan hankkeeseen myönnettävän julkisen rahoituksen määrä sekä hankkeen kokonaisrahoitus, kannattavuus ja kilpailuvaikutukset. Tukea voidaan myöntää vain toimintaan, jolla arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan lukuun ottamatta tukea, jossa tukiviranomaisella ei ole harkintavaltaa. TT-tukilain 4 § on päällekkäinen valtionavustuslain 7 § 1 mom. 4 kohdan kanssa siltä osin kuin se koskee kilpailuvaikutuksia ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia sekä kokonaisrahoitusta. Yritystukineuvottelukunnalta ei pyydetä lausuntoja yksittäisistä tukiohjelman ulkopuolisista tuista.

TT-tukilain 5 § mukaan tukien vaikuttavuutta tulee arvioida. Vaikuttavuuden arviointi on sisällöllisesti eri asia kuin valtionavustuslain sisältämä vaikutusten arviointi. Vaikuttavuuden arvioinnissa

olennaista on ulkopuolisen tahon tekemä tutkimus riittävän luotettavalla menetelmällä kuten mikroekonometriset menetelmät siitä, onko tuki muuttanut yrityksen käyttäytymistä. Olennaista on tutkia muutosta suhteessa verrokkiryhmään ennen ja jälkeen tuen saannin. Lisäksi tarvitaan kvantitatiivista ja laadullista arviointia mm. tukien muista vaikutuksista. Tutkimusten mukaan pelkästään laadullisten tai määrällisten arviointien tulokset voivat vaihdella eivätkä ne siten ole riittävän luotettavia todentamaan yritystukien vaikuttavuutta. Työ- ja elinkeinoministeriö on pyrkinyt kehittämään vaikuttavuuden arviointia jalkauttamalla Suomeen mikroekonometrisia vaikuttavuuden arviointimenetelmiä, jakamalla tietoa vaikuttavuuden arvioinneista sekä laatimalla yhteistyössä yritystukineuvottelukunnan kanssa tilannekuvan tukiohjelmista tehdyistä vaikuttavuuden arvioinneista ja vaikuttavuuden arviointisuunnitelman. Työ- ja elinkeinoministeriö on kehittänyt taloudelliseen toimintaan myönnettyjen tukien vaikuttavuuden arviointia ja läpinäkyvyyttä perustamalla mm. yritystukirekisterin ja tietopalvelun. Lisäksi ministeriö on perustanut vuonna 2019 riippumattoman yritystukien tutkimusjaoston, jonka tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella (VNa 4/2019)¹.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että yritysjaoston tulee pitäytyä sille annetussa tehtävässä, mikä liittyy VA-digijärjestelmän kehittämiseen ja yksittäisen myöntämiskriteereihin. Kansalliset hyvän tuen edellytykset taloudelliseen toimintaan sisältävät tukiohjelmatasoisia edellytyksiä, ei niinkään yksittäisen tuen myöntämistä koskevia edellytyksiä tai menettelytapoja (pl. TT-tukilain 429/2016 4 § Yksittäisen tuen myöntämisen edellytykset, joka otetaan huomioon tukiohjelmiä koskevissa kriteeristöissä ja sitä kautta edelleen yksittäisiä tukia myönnettäessä).

Raporttiluonnoksen luku 2.2 on yleistason analyysia, mikä sisältää epätasällisyyksiä, eikä sen pohjalta voida tehdä raportissa esitettyjä kehittämis ehdotuksia. Yritysjaoston tulee harkita luvun poistamista kokonaisuudessaan tai luvun jatkotyöstämistä ja kehittämis ehdotusten uudelleen arviointia.

Yritysjaoston raporttiluonnoksessa esitetty kuvaus vaikuttavuuden arvioinnista kaipaa täsmällisempää kuvausta ja täsmällisempi kuvaus tulee ottaa huomioon kehittämis ehdotuksia arvioitaessa ja arvioitaessa vaikuttavuuden arvioinnin soveltumista ei-taloudelliseen toimintaan kohdennettuihin avustuksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että TT-tukilain ja valtionavustuslain soveltamisala ja sisällöt poikkeavat toisistaan. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että valtionavustuslakiin tulee sisällyttää viittaukset TT-tukilaissa oleviin taloudellisen toiminnan tuen yleisiin edellytyksiin 3 – 5 § sekä niitä koskevaan yritystukineuvottelukunnan lausuntopyyntömenettelyyn 7 §. Viittaussäännös on tärkeä myös siitä syystä, että tuet myönnetään EU:n valtioneuvoston mukaisesti. Työ- ja elinkeinoministeriö on myös esittänyt vuonna 2015 valtionavustustyöryhmän työn yhteydessä viittaussäännöksen lisäämistä valtionavustuslakiin.

Yritystukineuvottelukunta

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että TT-tukilain 6 §:n mukaan yritystukineuvottelukunnan tehtävänä on 1) antaa lausunto siitä, täyttääkö tukiohjelma tai tukiohjelman ulkopuolinen yksittäinen tuki Euroopan unionin lainsäädännön valtioneuvoston edellytykset ja mitä valtioneuvoston tukien säännösten mukaista menettelytapaa tukiviranomaisen on noudatettava; 2) antaa lausunto siitä, täyttääkö tukiohjelma tai tukiohjelman ulkopuolinen yksittäinen tuki 3—5 §:ssä säädetyt edellytykset; 3) kehittää kansallista tukijärjestelmää kokonaisuutena ja edistää hallinnonalojen yhteistyötä; 4) tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle esityksiä ja aloitteita lainsäädännön ja hallintokäytännön kehittämiseksi; 5) seurata toimialaansa koskevaa kansallista ja kansainvälistä sääntelyä, käytäntöä ja kehitystä. Yritystukineuvottelukunnan tehtävänä on TT-tukilain 6 § 2 kohdan mukaan tehdä mm. ex ante arviointeja (lausunnot) hyvän tuen edellytysten (3 ja 5 §) toteutumisesta, kun uusia tukiohjelmiä perustetaan tai olemassa olevia muutetaan / jatketaan. Lisäksi

¹ <https://tem.fi/tutkimusjaosto>

tuodaan esille, että yritystukineuvottelukunnan yhteydessä toimii Yritystukien tutkimusjaosto (VNA 4/2019).

Yritystukineuvottelukunta ja jakanut tukien hallinnointiin ja kehittämiseen liittyen hyviä käytäntöjä sekä seurannut kotimaista ja kansainvälistä kehitystä. Yritystukineuvottelukunta on myös tehnyt hallinnonaloille esityksiä ja aloitteita käytäntöjen kehittämiseksi.

Yritystukineuvottelukunnan merkittävää roolia ja työtä hallinnonalojen välisessä yhteistyössä ei ole kuvattu ja tunnistettu raporttiluonnoksesta. Neuvottelukuntatyössä koordinoidaan taloudelliseen toimintaan kohdentuvien tukien kokonaisuutta yhdessä paikassa valtionhallinnossa. Työ- ja elinkeinoministeriön Innovaatiot ja yritysrahoitusosasto vastaa TT-tukilaista ja yritystukineuvottelukunta on ministeriön toimielin. Neuvottelukunta toteuttaa lain 6 § 2 kohdan mukaisia ex ante arviointien valmistelua sekä vastaa lain toteutumisen seurannasta yhteistyössä yritystukineuvottelukunnan kanssa, jossa ovat edustettuina kaikki taloudelliseen toimintaan tukia myöntävät ministeriöt. Yritystukineuvottelukunnan sihteeristössä ja jäsenistössä ovat edustettuina myös ministeriön Työelämä ja toimivat markkinat –osaston kilpailutiimi, joka vastaa EU valtiontukisääntöihin vaikuttamisesta, ohjeistuksesta, neuvonnasta ja lain 6 § 1 kohdan mukaisista ex ante arviointien valmistelusta. Taloudellista toimintaa koskevien edellytysten toteutumiseen ja niiden ex ante arviointiin liittyy olennaisesti yritystukineuvottelukunnassa tehtävä eri hallinnonalojen välinen yhteistyö ja koordinaatio. Erityisesti kriisitilanteessa tällöin päästään nopeasti kiinni syvempään yhteistyöhön. Työssä noudetaan hallinnonalojen välisiä toimivaltasuhteita.

Ministeriön arvion mukaan yritystukineuvottelukunnan työ on koettu hyödylliseksi, josta kertoo mm. neuvottelukunnan kokousten korkeat osallistumisprosentit. Hyvän tuen edellytysten täyttymisestä tehdyt arviot ja keskustelut ovat parantaneet tukiohjelmien hyvän tuen edellytysten mukaisuutta ja tukiohjelmien valmisteluun liittyvää osaamista.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että sen on tarkoitus päivittää vuonna 2015 tehty opas ”Yritystuet – mitä ne on ja valmistelun askeleet”.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että nykyisiä vastuita tulee edelleen noudattaa.

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään kuuluva yritystukirekisteri (yritystukien yhteinen tietovaranto) ja yritystukien tietopalvelu

Yritystukirekisteri on osa ministeriön yrityspalvelutoimijoiden yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmää (Y-ATV/kasvu-CRM), josta on lisäarvoa hallinnonalan toimijoille ja valtionhallinnon muille tukiviranomaisille ja siten sen käyttöä ja hyödyntämistä tulee voida jatkaa VA digihankkeesta huolimatta. Y-ATV on yhteinen palvelualusta yritysasiakkaiden kanssa toimiville erityistehtävayhtiöille ja virastoille, mikä osaltaan varmistaa yritysasiakkaiden sujuvaa palvelupolkua ja tiedonvaihtoa. Yhteinen palvelualusta tarjoaa jatkokehittämisen mahdollisuuksia tietojen yhteiskäytön puolella.

Yritystukirekisterin (laki yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä 793/2017) soveltamisala on yhteneväinen TT-tukilain kanssa. Yritystukirekisteri perustettiin vuonna 2021 ja se sisältää tiedot myönnettyistä ja maksetuista EU-valtiontuista vuodesta 2020 alkaen. Uusien tukiohjelmien perustaminen yritystukirekisteriin on kytköksissä yritystukineuvottelukunnan toimintaan. Työ- ja elinkeinoministeriö valvoo lain toteutumista ja omistaa tietojärjestelmän. Sen hallinnoinnista ja ylläpidosta vastaa ns. KEHA-keskus. Lain mukaan yritystukirekisteriä hyödynnetään

- tukiviranomaisten kesken tukikumulaation seurannassa. Tukiviranomaset saavat nähtäväkseen toisen tukiviranomaisen myöntämät tuet. Jos kyseessä on vähämerkityksen tuki, tiedot saa nähtäväksi salassapitosäännösten estämättä.
- tietojen toimittamiseen keskitetysti
  - o Tilastokeskukselle tilastointitarkoituksiin ja mm. yritystukitilaston laadintaan (v. 2022 alkaen). Tiedot siirtyvät Tilastokeskuksen kautta myös Datahuoneelle.
  - o EU komission julkisuus- ja avoimuusportaaliin

- o muille tiedon tarvitsijoille, kuten VA-digijärjestelmään sitä koskevassa laissa säädettyjen vähimmäistietojen osalta.
- tietojen julkaisemiseen yritystukien tietopalvelussa. Lisätietoa yritystukien tietopalvelusta <https://tem.fi/yritystukitietopalvelu>.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, että raporttiluonnoksessa ei tunnisteta riittäväällä tavalla yritystukien yhteistä tietovarantoa eli ns. yritystukirekisteriä ja yritystukien tietopalvelua. Ministeriö on parantanut tiedolla johtamista tukiin liittyen ja perustanut tietoperustan yritystukien seurantaan ja raportointiin vuonna 2021. Yritystukirekisteri tukee tiedonkeruuta ja tietoperustan kehittämistä jatkossakin. Tämän päälle tulevaa päällekkäistä tiedonkeruuta tulee välttää. Yritystukirekisteri ja tietopalvelu ovat osa yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmää. Raporttiluonnoksessa olemassa oleva yritystukirekisteri ja tietopalvelu on ajoittain jätetty mainitsematta tai vähemmälle huomiolle, mikä heikentää raportin eri osissa esitettyjä päätelmiä. Yritystukirekisterin tiedot luovutetaan Tilastokeskukselle ja tietosisältöjen yhteensopivuus on varmistettu Tilastokeskuksen kanssa yritystukirekisterin perustamisvaiheessa. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että valtiovastuu tulee sisällyttää viittaus yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmän annetun lain yritystukirekisteriä koskeviin pykäliin 7a, 10 ja 10a. 7a § koskee tukitietojen tallentamisvelvoitetta yritystukirekisteriin.

Raporttiluonnoksessa esitetty tietojen yhteiskäyttö toteutuu jo nyt yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmässä toisin kuin raportissa annetaan ymmärtää. Raportti sisältää tältä osin virheellistä tietoa. Se toimii tällä hetkellä ja jatkossakin yhteisenä palvelualustana yritystukia koskien. Tukiviranomaisella on jo nyt oikeus saada nähtäväkseen yritystukirekisterissä salassapitosäännösten estämättä toisen tukiviranomaisen myöntämät de minimis –tuet. Tukiviranomaiset seuraavat yritystukirekisterin kautta myös muuta kumulaatiota tarpeen mukaan esim. RRF-tukien myöntämiseen liittyen tietoaineisto on koettu hyödylliseksi. Julkinen yritystukien tietopalvelu lisää osaltaan läpinäkyvyyttä, parantaa julkista seurantaan, lisää vaikuttavuuden arviointeja ja tietoa tukien kohdentumisesta. Lisäksi tietopalvelu vähentää hallinnollista rasitusta mikä liittyy yritystukia koskeviin tietopyyntöihin.

Yritystukirekisteristä on tarkoitus kehittää kansallinen de minimis –tukien keskusrekisteri 1.1.2026 alkaen komission de minimis –asetusehdotuksen mukaisesti. Kyseessä on komission asetuksen täytäntöönpano. Sen myötä kunnat, Ahvenanmaan maakunta, yksityiset rahoituslaitokset sekä vakuutusyhtiöt tulevat yritystukirekisteriin tiedon tallentajiksi ja hyödyntäjiksi.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan yritysjaoston raportissa olisi hyvä tuoda nykyistä selkeämmin esille yritystukirekisteri, yritystukien tietopalvelu ja muut käytössä olevat yrityspalveluiden tietojärjestelmät.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että valtiovastuu tulee viitata lakiin yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä koskien tallentamisvelvoitetta yritystukirekisteriin (7a §) sekä tietojen luovuttamista Tilastokeskukselle, muille tukiviranomaisille ja julkiseen tietopalveluun koskeva 10 § ja tietojen luovuttamista Euroopan komissiolle koskeva 10a §.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää VA digihanketta kiinnittämään huomiota siihen, että tietojen tulee siirtyä VA-digijärjestelmästä Yritystukirekisteriin, siten kuin siitä on säädetty (laki 293/2017) ja määrätty (TEM määräys VN/2037/2023). VA-digihankkeen tulee varmistaa omalta osaltaan, että ”pyydämme uutta tietoa vain yhden kerran”.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että nykyisiä vastuita ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa.

Yritystuen käsite

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että raportissa esitetyt tiedot yritystuen käsitteestä ja esitetyt tiedot yritystuista sisältävät osin virheellisyksiä ja epätasallisuksia, joihin yritysjaoston tulisi vielä jatkotyössään kiinnittää erityistä huomiota. Ministeriö pitää tärkeänä, että

yrittäjätoiminnan kiinnittää erityistä huomiota yritystuen käsitteen, kuvauksen ja esitetyn analyysin laatuun.

Yritystuella taloudelliseen toimintaan myönnettävää avustusta ja korkotukea sekä sellaista lainaa, takausta, takuuta, oman pääoman ehtoista rahoitusta, verotukea ja muuta järjestelyä, johon sisältyy taloudellista etua ja joka myönnetään tukiohjelman mukaisesti tai tukiohjelman ulkopuolisena yksittäisenä tukena.

Yritystukkokokonaisuus ²

1) TT-tukilain soveltamisalan mukaiset tuet (SEUT sopimuksen 107 artiklan kohdan 1 kriteerit täyttävät tuet ml de minimis -tuet ja SGEI-tuet) pl maa- ja metsätalouden alkutuotanto ja kalatalous

- Suorat tuet yht. noin 1,6 mrd. euroa (n. 100 kpl tukiohjelmaa), joiden lisäksi seuraavat henkilöön kohdentuvat ns. kemera-tuki (59 M€) ja lomitustuet mm. poronhoitajille (119 M€).

Suoriin tukien yhteydessä esitetään yleensä myös palautuvat tuet, joita ovat esimerkiksi useat erilaiset Finnveran laina ja takausohjelmat, Business Finland Venture Capital Oy:n riskirahoitusohjelma, asuntorakentamiseen liittyvät korkotuet ja valtion takaukset, lainat ja takaukset, Business Finlandin TKI-lainat, Finnpartnership liikekumppanuusohjelma ja Finnfund Oy:n pääomitus. Palautuvien tukien osalta voidaan ilmoittaa nimellisarvo tai lopullisen tuen määrä. Palautuvien tukien nimellisarvoja (mm. lainapääoma) ei voi laskea yhteen suorien tukien kanssa. Lopullisen tuen määrää on useimmiten vain murto osa nimellisarvon määrästä. Lopullisen tuen määrä voidaan laskea yhteen suorien tukien kanssa. Tämä tulee ottaa huomioon esitettäessä yritystuen kokonaismääriä ja tehtäessä vertailuja.

- Verotuet: Elokuvatuottajien verovapaa tuotantotuki 2 M€, tonnivero 22 M€, energiantensiivisen teollisuuden verotuki 58 M€, teollisuuden, kaivosten, kasvihuoneiden ja konesalien alempi sähköverokanta 831 M€, yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon (CHP) alennettu verotaso 130 M€, maatalouden energiaveron palautus 48 M€, metsälahjavähennys 2 M€.

Huom. Verotukitiedot ilmoitetaan yritystukirekisteriin vuoden viiveellä verovuoden valmistumisesta. Esimerkiksi vuoden 2022 verotukitiedot julkaistaan siten tietopalvelussa alkuvuodesta 2024.

- Em. tiedot sisältyvät yritystukirekisteriin ja julkiseen yritystukien tietopalveluun.³

2) Veroetuudet elinkeinoelämälle (€ yhteensä ei voida ilmoittaa, 89 kpl sisältäen EU valtiontuet 7 kpl):

- Elinkeinoverolain mukaiset (29 kpl)
- Arvonlisäveron alennukset (14 kpl)
- Maatilatalous ja metsäverotus (21 kpl)
- Valmiste- ja liikenteen verot (25 kpl)

3) Muut:

- a. SEUT sopimuksen 42 artiklan mukaiset maa- ja metsätalouden alkutuotannon ja kalatalouden tuet yht. noin 1,3 mrd. euroa (n. 44 % kaikista suorista tuista)
- b. Kuntien tuet noin 50-100 M€⁴ ja rahoituslaitosten myöntämät EIP:n takaukset (de minimis)

² Euromääräiset tiedot ovat vuoden 2021 tietoja.

³ Pl. Kemera-tuki ja lomituspalvelut

⁴ https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164609/VN_TEAS_2023_5.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Tilastokeskuksen yritystukitilasto on perustettu yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa ja siihen on perustamisvaiheessa 2000-luvulla valikoitu tietyt työ- ja elinkeinoministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön tuet. Yritystukirekisterin tiedot luovutetaan Tilastokeskukselle vuodesta 2022 alkaen ja Tilastokeskus kehittää tämän pohjalta omaa yritystukitilastoaan mm. aiempaa kattavammaksi.

Ministeriö toimittaa yksityiskohtaiset kommentit erikseen (kommenttimerkinnät raporttiluonnokseen).

Lausunto on toimitettu www.lausuntopalvelu.fi kautta 2.10.2023.

Osastopäällikkö

Ilona Lundström

Johtava asiantuntija

Anne Rothovius

Liitteet

Jakelu VM KHT Tietoyksikkö, Mikko Lehtonen

Tiedoksi Yritystukineuvottelukunta

VN/32537/2022-TEM-20

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: